

Üniversite : İstanbul Kültür Üniversitesi
Enstitüsü : Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Anasanat Dalı : Sanat Yönetimi
Programı : Sanat Yönetimi
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Mehmet ÜSTÜNİPEK
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Ocak 2022

ÖZET

OSMANLININ XVIII. YÜZYILINDA SANAT ORTAMI

KİTAP SANATLARI BAĞLAMINDA BİR DEĞERLENDİRME

Nihal ÖZŞİRİN

Osmanlı kültür sanat ortamının en önemli alanlarından biri elyazması kitaplardır. Kitaplar, hazırlık aşamasından iki kapak arasına alınıncaya kadar geçen sürede içerdiği bilginin yanı sıra sanatçıların eşsiz tasarımları ile birer sanat nesnesine dönüşmüşlerdir. Kitap sanatları olarak tanımlanan hat, tezhip, minyatür, ebru, kat'ı, ciltçilik o dönemdeki sanat dallarını temsil etmekteydi. Saray ve devlet adamlarının hâmilîği ile desteklenen kitap sanatçıları, Osmanlı kültür sanat ortamının en verimli dönemi olan, XVIII. yüzyılın ilk yarısına kadar mushaf ve diğer el yazması kitapların en güzel örneklerini vermişlerdir. Bir hattat eliyle yazılıp, müzehhibin fırçasıyla bezenerek mücellit tarafından ciltlenen kitaplar bazen bir siparişle, bazen bir müzayede de, bazen de bir sahaf dükkânında alıcılarıyla buluşmuşlardır. Tarihsel olarak yüksek fiyatlara alınıp satılarak bir sanat piyasası oluşturan el yazmaları daima lüksün ve prestijin göstergeleri olmuştur. Osmanlı sultanları ve aile üyeleri, özel koleksiyon oluşturmak isteyen yerli ve yabancı koleksiyonerler, uzak ülkelerden gelen seyyahlar, değerli el yazmalarına sahip olmak adına bu piyasada var olmuşlardır. Çalışmanın ana malzemesi XVIII. yüzyıl Osmanlı toplumuna ait çeşitli arşiv evrakıdır. Özellikle terekelerden tarihsel fiyatlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu araştırma ile Osmanlı sanat piyasasına ve bu alanda var olan verilere dikkat çekilerek yapılacak yeni çalışmalara motivasyon olması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: El yazmaları, Sanat Piyasası, Musavver Kitap, Müzayede, Kitap Fiyatları, XVIII. Yüzyıl

University : Istanbul Kültür University
Institute : Institute of Graduate
Studies Department : Art Management
Programme : Art Management
Supervisor : Prof. Dr. Mehmet STNİPEK
Degree Awarded and Date : MA – January 2022

ABSTRACT

ART SCENE IN THE 18TH CENTURY OTTOMAN EMPIRE: AN ASSESSMENT IN THE CONTEXT OF BOOK ARTS

Nihal ZŞİRİN

Manuscript books are one of the most important areas of the Ottoman culture and art circle. From the preparation stage to the time they are placed between two covers, books, along with their content, turned into art objects with the unique designs of the artists. Calligraphy, illumination, miniature, water marbling, paper filigree, bookbinding, which were defined as book arts, represented the branches of art in that period. Supported by the patronage of the palace and statesmen, book artists produced the best examples of the Koran and other manuscript books until the first half of the 18th century, the time period considered to be the most productive years of the Ottoman culture and art circle. Books written by a calligrapher, adorned with the brush of an illuminator and bound by the bookbinder met with their buyers through an order, at an auction or at a second-hand bookstore. Manuscripts historically created an art market by being bought and sold at high prices, and have always been the indicators of luxury and prestige. Among the buyers of the market willing to own valuable manuscripts were the Ottoman sultans and their family members; local and foreign collectors who wanted to create private collections; and travelers from distant countries. The main material of this study is a variety of archival documents belonging to the 18th century Ottoman society. The study traces the manuscript prices particularly in estate accounting records. By drawing attention to the Ottoman art market and related existing data, this study aims to motivate further research in this field.

Keywords: Manuscripts, Art Market, Illustrated Books, Auction, Book Prices, 18th Century